

Fastighetsägarmöte om regleringen av Vansjön och Nordsjön samt bildande av en vattenregleringssamfällighet.

Folkets hus den 23 januari, 2020 (anteckningar)

Deltagare:

Yngve Melin	Lars Adolfsson	Mats Björkelund
Jette Goldman	Lasse Törnqvist	Molly Törnqvist
Inger Wallin	Kerstin Lundberg	Per Norling
Carina Norling	Lars-Ove Gustavsson	Daniel Jonsson
Therese Gårdenborg	Joel Bohlin	Magnus
Henrik Turunen	Staffan Lund	Veronica Mansnerus Lund
Hillevi Bohlin	Susanne Tordestam	Ulf Tordestam
Magnus Weidenhaijn	Bengt Gårdenborg	

Yngve inleder med att hälsa alla välkomna och informerar om att syftet med mötet är att mellan berörda fastighetsägare få en möjlighet att diskutera regleringen och bildandet av en regleringssamfällighet. Staffan går igenom regleringshistorien med de olika initiativ som tagits för att få en bättre vattenhushållning. Yngve och Staffan underströk betydelsen av att fastighetsägarna själva äger och driver processen framåt.

Därefter följde en diskussion med frågor och svar mellan fastighetsägarna som är sammanställda nedan. Avslutningsvis görs en övning där alla deltagare markerar vilka tre målbilder som är viktigast avseende hela regleringsprojektet.

Minnesanteckningarna nedan redovisar först de punkter där fastighetsägarna hade en tydlig samsyn på den fortsatta processen, därefter resultatet av övningen med målbilderna och sist frågor och svar.

Mötet hade en samsyn på följande frågor:

1. Fastighetsägarna tar från och med detta möte ett tydligt ägarskap över processen med regleringen. I rollen som fastighetsägare fortsätter Yngve, Hillevi, Staffan, Louise och Börje att stödja processen.
2. Yngve håller en uppdaterad sändlista för kontakt med alla berörda fastighetsägare. Har du inte lämnat din mail till Yngve ännu så gör det snarast.
3. Vattenvårdsföreningen ställer sin hemsida till förfogande och uppdaterad information kommer successivt att läggas ut på www.vansjonordsjo.se/regleringsprojektet.
4. Fastighetsägarna ska under våren/försommaren hålla 3-4 möten för dialog och för att lösa återstående frågor angående regleringen. Yngve meddelar datum för dessa möten.
5. Viktiga frågor är t.ex. fördelning av andelar i samfälligheten, tackning av underhållskostnader, slutlig placering av regleringsdammen, stadgar för regleringssamfälligheten och godkännande av ansökan om nytt vattentillstånd.

6. Fastighetsägarna bestämmer i samförstånd att inte skapa en "interimsstyrelse" för att driva processen utan istället samlas till "dialogmöten".

Öppet samråd enligt miljöbalken

2 april kl. 1900-2100 Öppet samråd enligt miljöbalken i Folkets Hus, Heby. Inbjudan skickas ut separat.

Målbilder – vilken målbild har jag som fastighetsägare med regleringen?

Det finns flera olika mål för regleringen. Målen kan variera mellan olika personer och vilka motiv man har som fastighetsägare. Alla deltagare på mötet fick 3 klisterlappar var att fästa vid de 3 målbilder som man anser vara viktigast av de 6 målbilder som visades. Resultatet blev som nedan. De fastighetsägare som gjort detta tidigare deltog inte.

Målbilder	Antal markeringar
Levande sjöar Underbar, levande sjö, öppna vattenspeglar, badplats, fritid med vatten.	XXXX XXXXX XX
Vattenförsörjningen i framtiden Vattenförsörjning, grundvatten, fungerande vattensystem, klimatanpassning, bevattning, vattenhushållning för jordbruket, rent och friskt vatten.	XXXXXX XXX
Djur och natur Djur, natur och fåglar	X
Ansvar och nästa generation Ta ansvar för min plats på jorden, nästa generation, barn och barnbarn, njuta av platsen i framtiden	XXXXXX
Kontroll, inflytande och ekonomi Kontroll över vattenförvaltningen, säkra fastighetsägarnas inflytande i framtiden, höjda fastighetsvärden, besöksnäringen	XXXXXX XXXXX XXXX
Helhet, samverkan i ett levande kulturlandskap Helheten med fritid, boende och jordbruk, inte vi och dom, levande landsbygd och kulturbygd, skapa nytta för helheten.	XXXXXX XXXXX XXXXXX X

Större delen av mötet ägnades åt diskussion, frågor och svar om regleringen och regleringssamfälligheten. De frågor som togs upp finns redovisade nedan med risk för att vi missat någon fråga men det mesta borde finnas med.

	Frågor	Svar
1.	Vad menas med en automatisk regleringsdamm?	Två dämningssluckor höjer och sänker vattennivåerna genom att släppa ut olika mycket vatten i underkant. Hur mycket luckorna öppnar eller stänger styrs av ett datorprogram efter en eftersträvad nivåkurva. Kraften överförs från en hydraulmotor eller kuggstång. Det behövs ingen daglig tillsyn men en nätkamera kan monteras. Tekniken är prövad i Tysslingen under många år och fungerar utmärkt enligt den uppgift vi har.
2.	Vilka fastigheter kan bli medlemmar i regleringssamfälligheten?	Ca 50 fastigheter finns med på listan idag. De är lantbruksfastigheter och fritidsfastigheter med sjötomt eller strandnära lägen. På listan finns också sänkningsföretaget samt Nordsjö Stugsamfällighet.
3.	Var ska dammen byggas?	Det finns två alternativa lägen vid utloppet ur Vansjön, antingen vid Svaneviksbron eller ca 100 m nedströms på Molnebos mark. Bägge berörda fastighetsägare har visat intresse att upplåta mark för regleringsdammen. Under förutsättning att dessa är fortsatt intresserade är det slutligen fastighetsägarna som vill ingå i regleringssamfälligheten som fattar beslut om lokaliseringen. Det bör ske under våren 2020.
4.	Hur många fastigheter behöver vara med för att bilda vattenregleringssamfälligheten?	Målet är att alla eller en tydlig majoritet av berörda fastigheter ingår. Alla behöver inte vara med men om det finns en formell gräns får vi kolla med juristen.
5.	Vad blir investeringskostnaden och vad blir underhållskostnaden för regleringen?	Den preliminära beräkningen visar en investeringskostnad på 7-10 mnkr inräknad byggande av regleringsdamm, teknik, faunapassage, muddring av utloppskanal och muddring runt Drottningholmen. Siffrorna är ungefärliga eftersom det exakta muddringsbehovet inte är fastställt. Detta sker i samband med den MKB som nu görs för regleringen och blir klar i maj/juni. Underhållskostnaderna är inte heller helt färdigberäknade. Därför görs också studiebesöket till Tysslingen den 29 februari för att få ytterligare underlag att kvantifiera underhållsbehovet utifrån en verklig regleringsdamm med ungefär samma

		teknik. En preliminär beräkning som gjorts är ca 500 kr per fastighet i genomsnitt om det är 50 fastigheter som ingår. Samtidigt behöver en buffert byggas upp för oförutsedda utgifter. Fastighetsägarna som vill ingå i regleringssamfällighet ska under våren kvantifiera underhållsbehovet.
6.	Hur påverkar regleringen växtligheten i sjöarna.	Växtligheten minskar dels genom att den stressas av att vattennivåerna varierar under året och dels genom att mindre växtnäring frigörs i vattnet när syresättningen förbättras. Troligen kommer inte behovet av att klippa växtlighet försvinna men behovet minskar.
7.	För vad söks tillstånd hos mark- och miljödomstolen?	Som planen är nu söker fastighetsägarna för att reglera vattennivåerna mellan maxnivån 54,7 möh och miniminivån 53,8 möh samt i möjligaste mån följa en optimal regleringskurva där nivåerna varierar under året mellan dessa värden. Konkret söker fastighetsägarna tillstånd för att 1) bygga en automatisk regleringsdamm vid utloppet, 2) bygga en faunapassage i anslutning till regleringsdammen, 3) tillstånd för bevattning för under maj/juni 3) muddra utloppet ner till Svanviken samt 4) muddra runt Drottningholmen. Fastighetsägarna ska under våren besluta om hur man vill att tillståndet ska formuleras efter diskussion med den jurist som är anlitad för projektet.
8.	Hur ska tillståndet formuleras?	Detta är inte helt klart ännu men Länsstyrelsen anser att det är att föredra att tillståndet formuleras som ett tillstånd för regleringssamfälligheten att reglera vattennivåerna inom en max- och miniminivå samt eftersträva en önskad nivåvariation under året. Målet är att skapa så mycket flexibilitet som möjligt i tillståndet. Hur detta uttrycks i ansökan på bästa sätt ska juristen hjälpa oss med.
9.	Vem är miljöjuristen som ska hjälpa oss?	Det är Agnes Larfelt Alven https://www.agnesadvokat.se/ Agnes är en av de ledande juristerna inom svensk miljö rätt och anlitas regelbundet som föreläsare och expert inom framför allt vattenrättsområdet.
10.	Vem gör Miljökonsekvensbeskrivningen och det tekniska underlaget?	Det är Lars Pettersson, Terra-Limno Gruppen www.terralimno.se och Petter Norén från Norconsult, bägge med mycket lång erfarenhet av sjöreglering. https://www.norconsult.se/vart-erbjudande/kompetenser/mechanik/
11.	Vad motsvarar nivåerna max 54,7 och min 53,8 i verkligheten.	Som referens kan sägas att 54,7 möh är ca 20 cm under de högsta vattennivåerna som vi har uppmätt. 53,8 möh är den nivå som sjöarna låg på under sommaren 2018.

12.	Kan man försäkra sig mot oförutsedd skada t.ex. nedströms.	Ja, det är undersökt och man kan försäkra sig till en relativt billig kostnad om konstruktionen uppfyller byggnormerna och tillstånd finns.
13.	Ökar risken för översvämning med regleringen?	Nej, risken för översvämning minskar genom regleringen genom att avtappningskapaciteten ökar. Man kan inleda avtappningen redan några dagar innan nederbörden når sjöarna. Att minska risken för oönskad översvämning är ett av målen med regleringen.
14.	Finns det några ekonomiska risker att inte göra något?	Fastighetsvärdena sjunker om övergödningen ökar och möjligheten att hantera torka och kraftig nederbörd minskar. Tillgången på vatten vid rätt tid under året är också viktigt för jordbruket. Det finns en ekonomisk risk för delägare i sänkningsföretagets delsträcka A-B att sänkningsföretaget kommer att behöva åtgärda utloppet eftersom vassbältet i utloppet växer med ca 1 cm per år. Syneförrättaren från 1985 års sänkningsföretag föreslog redan då att utloppet skulle grävas ur och en damm skulle anläggas vid utloppet men detta blev inte genomfört.
15.	Hur finansieras investeringen?	Investeringen beräknas bli finansierad med bidrag som ett pilotprojekt för att uppnå nationella mål om minskad övergödning och ökad livsmedelsproduktion enligt den nationella livsmedelsstrategin.
16.	Vad gör vi om vi till slut inte får något bidrag till investeringen?	Tillståndet är giltigt i 5 år och har vi inte lyckats finansiera investeringen innan dess dras tillståndet tillbaka.
17.	Vad är katastrofscenariot med regleringen?	Sammantaget är riskerna små men som med allt finns det risker. Risker är att regleringen orsakar oväntad skada, att tekniken havererar eller att dammen utsätts för skadegörelse. Sättet att hantera dessa risker är att säkra bra garantiåtaganden från leverantörerna, utföra byggnation enligt gällande byggnormer och säkerhetsklassning, skaffa relevant försäkring, placera dammen på en säker plats och ordna med kameraövervakning mm. Sättet hur tillståndet formuleras påverkar också riskerna för regleringssamfälligheten. En del av riskhanteringen blir också att lära från andra liknande anläggningar t.ex. den vid Tysslingen.
18.	Finns det ett motsättningsförhållande mellan sänkningsföretaget och regleringssamfälligheten?	Nej, sänkningsföretaget samarbetar med den tänkta regleringssamfälligheten. Sänkningsföretaget sökte själv för samma åtgärder 2009. Sänkningsföretaget har i beslut 20150423 sagt ja till att ingå i en ny regleringssamfällighet.
19.	Vad vinner sänkningsföretaget på att en regleringssamfällighet bildas?	Den främsta rent ekonomiska vinsten ligger i att sänkningsföretaget "slipper" ansvaret för utloppet dvs sträcka A-B och de potentiellt kostsamma

		investeringar som kan komma behöva göras i utloppet framöver. En kommande investering av sänkningsföretaget i utloppet fördelas då på ganska få markägare som idag är delägare i sträcka A-B.
20.	Kommer det att komma mindre vatten nedströms i Örsundaån.	Nej, det kommer inte komma mindre vatten nedströms eftersom allt vatten för eller senare rinner ut nedströms. Skillnaden nedströms kommer bli att flödet kommer bli mer naturligt med ett jämnare flöde över året. Istället för som nu med ett mycket kraftigt vårföde och nästan inget flöde under sommaren. Under hösten kommer flödet att minska nedströms när vattenvolymen i sjöarna byggs upp igen. Regleringen innebär att det alltid kommer att passera en minimitappning genom faunapassagen.

Minnesanteckningar,

Vansjö- Nordsjö 2020-02-26

Staffan, Hillevi och Yngve